

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τι είναι το διεθνές δίκαιο;

- Το διεθνές δίκαιο είναι το δίκαιο που κυβερνά τα κράτη και τους άλλους διεθνείς δρώντες, αν και θεωρείται ότι συνιστά «ήπιο» δίκαιο, γιατί τις περισσότερες φορές δεν μπορεί να εφαρμοστεί
- Οι δύο πιο σημαντικές πηγές του διεθνούς δικαίου είναι οι συνθήκες και τα διεθνή έθιμα και πρακτικές
- Το διεθνές δίκαιο εφαρμόζεται κυρίως επειδή τα κράτη θεωρούν ότι μακροπρόθεσμα κάτι τέτοιο είναι προς το συμφέρον τους

Το διεθνές δίκαιο σε ρευστή κατάσταση

- Στην κλασική του παράδοση το διεθνές δίκαιο είναι αυστηρά κρατοκεντρικό
- Αυτή η αντίληψη αμφισβητείται ολοένα και περισσότερο από τη «συνταγματιστική» αντίληψη του διεθνούς δικαίου που επεκτείνεται στη θέσπιση και διατήρηση τουλάχιστον κάποιων κατώτατων στάνταρντ παγκόσμιας δικαιοσύνης
- Ένα από τα ενδεικτικότερα παραδείγματα της στροφής από το «διεθνές» στο «παγκόσμιο» δίκαιο αποτελεί η εξέλιξη των κανόνων του πολέμου σε έναν κώδικα διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου
- Το τέλος του ψυχρού πολέμου επέτρεψε την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου ολοένα και περισσότερο μέσα από τη λειτουργία διεθνών δικαστηρίων

Τι είναι οι διεθνείς οργανισμοί;

- Ένας διεθνής οργανισμός είναι ένας θεσμός που διαθέτει επίσημες διαδικασίες και τουλάχιστον τρία μέλη
- Οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να θεωρηθούν εργαλεία μέσα από τα οποία τα κράτη επιδιώκουν την υλοποίηση των συμφερόντων τους, πεδία στα οποία διευκολύνεται η διαβούλευση και δρώντες που μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση των παγκόσμιων ζητημάτων
- Οι διεθνείς οργανισμοί κατηγοριοποιούνται βάσει του αριθμού μελών τους, των αρμοδιοτήτων, των λειτουργιών και της εξουσίας λήψης αποφάσεων
- Η σημασία του φαινομένου του διεθνούς οργανισμού αποτελεί αντικείμενο έντονων διχογνωμιών. Κάποιοι τον αντιμετωπίζουν ως μηχανισμό για την επιδίωξη της παραδοσιακής πολιτικής, άλλοι ισχυρίζονται ότι περιέχει σπόρους υπερεθνικής ή παγκόσμιας κυβέρνησης

Τα Ηνωμένα Έθνη

- Ο ΟΗΕ είναι ο μοναδικός πραγματικά παγκόσμιος οργανισμός που έχει δημιουργηθεί ποτέ με κύριο στόχο τη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας
- Ωστόσο, ο ρόλος του ΟΗΕ περιορίζεται σημαντικά από το δικαίωμα βέτο που απολαμβάνουν τα πέντε μόνιμα μέλη του και την απουσία ανεξάρτητης στρατιωτικής ικανότητας
- Οι οικονομικές και κοινωνικές αρμοδιότητες του ΟΗΕ εκτελούνται μέσα από ένα επεκτεινόμενο και διευρυνόμενο σύνολο προγραμμάτων, ταμείων και εξειδικευμένων οργανισμών. Τα κύρια ζητήματα στα οποία επικεντρώνεται η δράση του είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ανάπτυξη, η καταπολέμηση της φτώχειας και το περιβάλλον

Το μέλλον των Ηνωμένων Εθνών

- Η εντεινόμενη τάση της πολυπολικότητας, που αποτυπώνεται κυρίως στην ανάδυση της Κίνας, της Ινδίας, της Βραζιλίας και της Νότιας Αφρικής, δεν μπορεί παρά να έχει σημαντική επίδραση στον ΟΗΕ. Η φύση της επίδρασης αυτής είναι δύσκολο, ωστόσο, να προσδιορισθεί
- Η πιο ίση κατανομή της παγκόσμιας ισχύος μπορεί να ευνοήσει την πολυμέρεια και να ενθαρρύνει τη στήριξη των κρατών σε ένα σύστημα συλλογικής ασφάλειας, στο οποίο ο ΟΗΕ θα έχει κεντρικό ρόλο
- Από την άλλη, η πολυπολικότητα είναι πιθανό να επιφέρει μεγαλύτερη σύγκρουση και αστάθεια. Σε αυτή την περίπτωση, η μελλοντική ιστορία του ΟΗΕ μπορεί να είναι παρόμοια με αυτήν της Κοινωνίας των Εθνών
- Σε κάθε περίπτωση, η μετατόπιση της παγκόσμιας ισχύος φέρνει το ζήτημα της μεταρρύθμισης του Συμβουλίου Ασφαλείας στην ατζέντα

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ... ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

- **ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ**: οι ρεαλιστές είναι πολύ σκεπτικοί απέναντι στους διεθνείς οργανισμούς, τους οποίους αντιμετωπίζουν ως κατά βάση αναποτελεσματικούς
- **ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ**: οι φιλελεύθεροι είναι οι πιο πιστοί υποστηρικτές των διεθνών οργανισμών: οι διεθνείς οργανισμοί αποτυπώνουν το μέγεθος της αλληλεξάρτησης στο παγκόσμιο σύστημα
- **ΚΡΙΤΙΚΕΣ**: σύμφωνα με τους κοινωνικούς κονστρουκτιβιστές, τα επίπεδα συνεργασίας στο διεθνές σύστημα εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη διαμορφώνουν τις ταυτότητες και τα συμφέροντά τους, καθώς και από τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τις ταυτότητες και τα συμφέροντα των άλλων κρατών

Συζητώντας...

Είναι ο ΟΗΕ αναχρονιστικός ή απαραίτητος;

ΚΑΤΑ

- *Μια πρώτη μορφή παγκόσμιας κυβέρνησης*
- *Μια διαβουλευτική κοινότητα με ελάχιστη σημασία*
- *Απουσία ηθικού προσανατολισμού*
- *Παρωχημένος οργανισμός, που είναι αδύνατο να μεταρρυθμιστεί*

Συζητώντας...

Είναι ο ΟΗΕ αναχρονιστικός ή απαραίτητος;

ΥΠΕΡ

- Ένας απαραίτητος οργανισμός
- Επιτυχίες διατήρησης της ειρήνης
- Νέες ατζέντες και νέος τρόπος σκέψης
- Βελτιώστε τον ΟΗΕ, μη τον διαλύετε

Συζητώντας...

Είναι το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο ένα αποτελεσματικό μέσο για τη διατήρηση της τάξης και της δικαιοσύνης;

ΝΑΙ

- *Ενισχύει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο*
- *Αντιμετωπίζει το παγκόσμιο κενό δικαιοσύνης – το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο παρέχει το πλαίσιο για την ανάληψη εξωτερικών επεμβάσεων όταν τα εσωτερικά μέτρα είναι ανεπαρκή ή ανύπαρκτα*
- *Αποτρέπει μελλοντικές φρικαλεότητες – στόχος του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου είναι η διαμόρφωση της μελλοντικής συμπεριφοράς των πολιτικών και στρατιωτικών ηγετών σε ολόκληρο τον κόσμο*

Συζητώντας...

Είναι το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο ένα αποτελεσματικό μέσο για τη διατήρηση της τάξης και της δικαιοσύνης;

ΟΧΙ

- *Απειλή στην κυριαρχία και την εθνική ασφάλεια*
- *Στείρα εμμονή με την ατομική ενοχή*
- *Ένα πολιτικό εργαλείο της Δύσης*

Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα;

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα υποθετικά είναι οικουμενικά, θεμελιώδη, αδιαίρετα και απόλυτα. Κατηγοριοποιούνται στα αστικά και τα πολιτικά δικαιώματα, στα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτισμικά δικαιώματα, και στα δικαιώματα αλληλεγγύης.
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονται από ένα ολοκληρωμένο καθεστώς, το οποίο συνίσταται από ένα ολοένα και αυξανόμενο σύνολο νομικών κειμένων για τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα, από οργανισμούς στο πλαίσιο του ΟΗΕ και από ΜΚΟ.
- Ωστόσο, τα κράτη αποτελούν και τον μεγαλύτερο καταπατητή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γεγονός που αποκρυσταλλώνει την εγγενή σύγκρουση ανάμεσα στα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των κρατών.

Αμφισβητώντας τα ανθρώπινα δικαιώματα

- Από τη δεκαετία του 1970 οι οικουμενικές παραδοχές που διέπουν το δόγμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιμετωπίζουν έντονες επικρίσεις
- Οι κοινοτιστές και οι μετανεωτερικοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα εδράζονται σε σαθρά φιλοσοφικά θεμέλια, γιατί η ηθική είναι πάντα σχετική
- Οι θεωρητικοί της μετααποικιοκρατίας αντιμετωπίζουν συχνά τα ανθρώπινα δικαιώματα ως παράδειγμα του δυτικού πολιτισμικού ιμπεριαλισμού, αν και τα αποδέχονται με την ευρεία έννοιά τους

Ανθρωπιστικές επεμβάσεις

- Οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις ευδοκίμησαν ιδιαίτερα τη δεκαετία του 1990 λόγω των φιλελεύθερων προσδοκιών που συνδέονταν με την προοπτική μιας «νέας παγκόσμιας τάξης» και την (προσωρινή) ηγεμονία των ΗΠΑ
- Οι στρατιωτικές επεμβάσεις των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν και το Ιράκ έχουν ρίξει τη σκιά τους στο ζήτημα των ανθρωπιστικών επεμβάσεων
- Η ευθύνη της προστασίας περιγράφει τις προϋποθέσεις για την ανάληψη ανθρωπιστικής επέμβασης, που συνίστανται στις μεγάλης κλίμακας απώλειες εξαιτίας της αδυναμίας ή απροθυμίας του εν λόγω κράτους να τις αποτρέψει
- Οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις είναι αποτελεσματικές όταν μειώνουν τις ανθρώπινες απώλειες και τον ανθρώπινο πόνο

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΑ... ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- **REALIST**: Human rights is a 'soft' issue: it is impossible and undesirable international relations in moral terms
- **LIBERAL**: On a political level, liberals have used the notion of human rights to establish the basis of legitimacy
- **CRITICAL**: Approaches have tended to revise the traditional, liberal view of human rights, or they have been openly hostile to the idea itself

Συζητώντας...

Είναι οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις δικαιολογημένες;

ΝΑΙ

- *Αδιαίρετη ανθρωπότητα*
- *Παγκόσμια αλληλεξάρτηση*
- *Περιφερειακή σταθερότητα*
- *Διάδοση της δημοκρατίας*
- *Διεθνής κοινότητα*

Συζητώντας...

Είναι οι ανθρωπιστικές επεμβάσεις δικαιολογημένες;

ΟΧΙ

- *Αντίθετες με το διεθνές δίκαιο*
- *Η υπεροχή του εθνικού συμφέροντος*
- *Διπλά στάνταρντ*
- *Απλουστευτική πολιτική*
- *Ηθικός πλουραλισμός*

Ρεαλισμός

- Στηρίζεται σε δύο κεντρικές παραδοχές: οι άνθρωποι είναι εγγενώς εγωιστές και ανταγωνιστικοί και το διακρατικό σύστημα λειτουργεί σε ένα πλαίσιο διεθνούς αναρχίας
- Σύμφωνα με το ρεαλισμό, η διεθνής πολιτική χαρακτηρίζεται από μια αναπόφευκτη ροπή προς τη σύγκρουση. Ωστόσο αυτό δεν οδηγεί αναπόφευκτα σε πολέμους και βία, καθώς οι συγκρούσεις μπορούν να αναχαιτιστούν μέσα από την ισορροπία ισχύος
- Η ισορροπία είναι αποτέλεσμα της κατανομής ισχύος (ή ικανοτήτων) μεταξύ και ανάμεσα στα κράτη

Φιλελευθερισμός

- Στηρίζεται στην ιδέα της αρμονίας ή ισορροπίας μεταξύ ανταγωνιστικών συμφερόντων
- Ελεύθερο εμπόριο, δημοκρατία και συγκρότηση διεθνών οργανισμών οδηγούν στην παγίωση της ειρήνης
- Με το πέρασμα του χρόνου, ωστόσο, η διάκριση νεοφιλελευθερισμού και ρεαλισμού γίνεται ολοένα δυσκολότερη

Κριτικές προσεγγίσεις

- Μαρξισμός, κοινωνικός κονστρουκτιβισμός, μεταδομισμός, φεμινισμός, πράσινη πολιτική, μετααποικιοκρατική προσέγγιση
- Οι κριτικές προσεγγίσεις αμφισβητήσουν την παγκόσμια υπάρχουσα τάξη και τους κανόνες, τις αξίες και τις παραδοχές στις οποίες αυτή εδράζεται
- Πολλοί θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει αντικειμενική κοινωνική ή πολιτική πραγματικότητα ανεξάρτητη από τη δική μας αντίληψη για αυτήν

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ...

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ

- **ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΘΕΣΗ:** η ανθρώπινη φύση είναι δεδομένη και αμετάβλητη· το ένστικτο υπερισχύει της λογικής σκέψης· οι άνθρωποι είναι εγγενώς ιδιοτελείς και εγωιστές
- **ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΕΣΗ:** οι άνθρωποι, αν και είναι ιδιοτελείς, καθοδηγούνται από τη λογική και μπορούν να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους
- **ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ:** σε γενικές γραμμές, η ανθρώπινη φύση είναι «εύπλαστη», καθώς διαμορφώνεται από τις εμπειρίες και τις συνθήκες της κοινωνικής ζωής

Συζητώντας...

Διασφαλίζει η δημοκρατία την ειρήνη;

ΝΑΙ

- *Ζώνες ειρήνης*
- *Κοινή γνώμη*
- *Μη βίαιη επίλυση διενέξεων*
- *Πολιτισμικοί δεσμοί*

Συζητώντας...

Διασφαλίζει η δημοκρατία την ειρήνη;

ΟΧΙ

- *Οι δημοκρατίες σε πόλεμο*
- *Τα κράτη παραμένουν κράτη*
- *Η ειρήνη με άλλα μέσα*

Γιατί χρησιμοποιούμε τον όρο «παγκόσμια πολιτική»;

- Ο όρος «παγκόσμια πολιτική» βασίζεται σε έναν νέο τρόπο θεώρησης των διεθνών υποθέσεων που λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα: παγκόσμιο, περιφερειακό, εθνικό, υποεθνικό
- Διάφοροι παράγοντες έχουν μεταβάλει τη «διεθνή» πολιτική σε «παγκόσμια» πολιτική:
 - (1) νέοι δρώντες στην παγκόσμια σκηνή
 - (2) αυξημένη αλληλεξάρτηση και διασύνδεση
 - (3) η πορεία προς την παγκόσμια διακυβέρνηση

Τι σημαίνει «παγκοσμιοποίηση»;

- Η δημιουργία ενός πολύπλοκου δικτύου διασύνδεσης με βάση το οποίο η ζωή μας επηρεάζεται ολοένα και περισσότερο από γεγονότα που συμβαίνουν, και αποφάσεις που λαμβάνονται, μακριά από εμάς
- Συνήθως η παγκοσμιοποίηση διακρίνεται σε οικονομική, πολιτισμική και πολιτική
- Η συζήτηση για τη σημασία και τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης έχει ενταθεί. Ενώ κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 ακαδημαϊκοί και άλλοι σχολιαστές συμφωνούσαν ότι η παγκοσμιοποίηση «αλλάζει τα πάντα», στις αρχές της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα «έγιναν της μόδας» ισχυρισμοί περί «τέλους» ή «θανάτου» της

Οπτικές στην παγκόσμια πολιτική

- Οι κυρίαρχες προσεγγίσεις στην παγκόσμια πολιτική είναι ο **ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ** και ο **ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ**: και οι δύο θεμελιώνονται στο θετικισμό (positivism) και εστιάζονται στην ισορροπία μεταξύ σύγκρουσης και συνεργασίας στις διακρατικές σχέσεις
- Οι κριτικές προσεγγίσεις (π.χ. **ΝΕΟΜΑΡΞΙΣΜΟΣ**, **ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ**, **ΜΕΤΑΔΟΜΙΣΜΟΣ**) έχουν την τάση να κινηθούν πέρα από το θετικισμό των δεσποζουσών θεωριών και αμφισβητούν την παγκόσμια καθεστηκυία τάξη, ταυτιζόμενες (συνήθως) με περιθωριοποιημένες ή καταπιεσμένες ομάδες ανθρώπων.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ... ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

- **ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΘΕΣΗ:** η παγκοσμιοποίηση έχει δημιουργηθεί από τα κράτη, για τα κράτη. Το κράτος παραμένει η κυρίαρχη μονάδα στην παγκόσμια πολιτική
- **ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΕΣΗ:** η παγκοσμιοποίηση αντανακλά τη νίκη των δυνάμεων της αγοράς απέναντι στις «παράλογες» εθνικές αφοσιώσεις και τα «τεχνητά» κρατικά σύνορα. Επίσης, οι φιλελεύθεροι πιστεύουν ότι η παγκοσμιοποίηση επιφέρει κοινωνικά και πολιτικά κέρδη.
- **ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ:** οι κριτικοί αναλυτές υιοθετούν αρνητική ή αντιθετική στάση απέναντι στην παγκοσμιοποίηση.

1945: σημείο καμπής στην παγκόσμια ιστορία

- **Αποαποικιοποίηση:** οι ευρωπαϊκές αυτοκρατορίες σταδιακά κατέρρευσαν, θέτοντας σε τροχιά σειρά από εξελίξεις, ιδιαίτερα στην Ασία, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή, που έμελλε να επιφέρουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στην παγκόσμια πολιτική
- **Ο Ψυχρός Πόλεμος:** διαμάχη ανάμεσα στη Δύση υπό την αμερικανική ηγεμονία και στην Ανατολή υπό τη σοβιετική ηγεμονία.

Παράγοντες που έχουν συνδεθεί με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

- Οι δομικές αδυναμίες του σοβιετικού τύπου κομμουνισμού
- Η σημασία της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας που εγκαινίασε ο Gorbachev
- Η πολιτική των ΗΠΑ και ο «δεύτερος» Ψυχρός Πόλεμος
- Η οικονομική και η πολιτισμική παγκοσμιοποίηση

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ... ΙΣΤΟΡΙΑ

- **ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ:** η ιστορία έχει εμμένοντα χαρακτήρα. Η ιστορία, δηλαδή, δεν προχωρά, αλλά μάλλον επαναλαμβάνεται διαρκώς
- **ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ:** χαρακτηρίζεται από την πίστη στην πρόοδο: η ιστορία προχωρά μπροστά, καθώς η ανθρώπινη κοινωνία επιτυγχάνει ολοένα και μεγαλύτερα επίπεδα ανάπτυξης και προόδου
- **ΚΡΙΤΙΚΗ:** Η μαρξιστική θεωρία υπογραμμίζει ότι οι υλικοί ή οικονομικοί παράγοντες αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις της ιστορίας. Οι μεταδομιστές επιχειρούν να αποκαλύψουν τα κρυμμένα νοήματα της ιστορίας που εξυπηρετούν κυριαρχικές και εξουσιαστικές σχέσεις, και αποκλείουν περιθωριοποιημένες ομάδες.

Συζητώντας...

Ήταν ο Ψυχρός Πόλεμος αναπόφευκτος;

ΝΑΙ

- *Η δυναμική της διπολικότητας*: οι ρεαλιστές ισχυρίζονται ότι, according to realists, τα κράτη ενδιαφέρονται πρωταρχικά για την επιβίωσή τους. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος δημιούργησε μια διπολική παγκόσμια τάξη στην οποία δέσποζαν οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση. Έτσι, η δομή της παγκόσμιας ήταν σαφής
- *Ο ιδεολογικός «μακρύς πόλεμος»*: ο καπιταλισμός και ο κομμουνισμός εκπροσωπούν δύο ασύμβατους τρόπους οικονομικής οργάνωσης. Η κατατρόπωση του φασισμού το 1945 άφησε ανοιχτό το πεδίο για τη διαμόρφωση της παγκόσμιας πολιτικής γύρω από τη διαμάχη Ανατολής-Δύσης.

Συζητώντας...

Ήταν ο Ψυχρός Πόλεμος αναπόφευκτος;

ΟΧΙ

- *Οι παρανοήσεις της Δύσης για τη Σοβιετική Ένωση :* βασίζονταν στην υπόθεση ότι η σοβιετική εξωτερική πολιτική καθοριζόταν από την ιδεολογία παρά από την εδαφική ασφάλεια
- *Οι παρανοήσεις της Σοβιετικής Ένωσης για τη Δύση:* οι σοβιετικοί ηγέτες πίστευαν ότι η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ καθοδηγούνταν περισσότερο από ιδεολογικούς παράγοντες παρά από στρατηγικές ανησυχίες